

PP. 1 ¹¹ Izibwa amfuchane kwelese F. Vilakazi
indexed K13/21

18 JUN 1939

37 321(10) 3 1/2 p (51-)
13-751
typed
12/10/39

Mhla kuvina uoi Nshloza

Inkosi yama Shembu.
Usubo hloza waye ngeyana
awase bukhosini yena waye
zalwa usadwabo uenkosi
u boza munjina uthena
ukuba angumyelo sifu
nda sendawo eduze nama
chumi. kwezina inkosi
kuleso sifunda. buthena
ngelinye elanga engazazi
ukhuthi amachumi anga
hle awehlule yini wabona
uwahlula emawozeni. uthena
ukhawe khula usecina yena
uswo hloza ngoba engobili
buthena kungalo kwagamut
u ~~Ukhosi~~ Khala waye ngom
nye wazi nduna zikhokile
ubohloza usecina akasa yeki
usebiza u vuvu Udina
ngalinyawo shulodwana bab
abantu bema ngambili ka
zikhwenyani. Usubo hloza
usemuthena u vuvu. waye
ngazi ukhuthi uswo hloza.

7

321

uthi kanti uPhakade use
 bulele isizwe ngenolala ebe
 ke eWeenen eMhlangane wa
 amuze wathumela ihlango
 a, nena ngaku Sivobloza uhu
 ba lumbaba zise. Uwe
 nya uSwobloza ukuzwaloku
 wabodla abodlqay: kungaki
 naba zalutlo maykhukhule
 baShembu nebala ikhukhu
 le? useuka usebeka eKha
 ya impela eyintandaweni
 emuzini wenkosi omuka
 uthi ukupika usebela ko
 nke uSwobloza. Uwehisa
 nemizi kwaCha zingane
 nana khosikay: kuthena
 uhuba abulale usehla
 ngana nayo belu eyase na
 Shunwini usebona ukhul
 loko inga naye futu use
 vunda lya zinga. Amachu
 ni asejabula ecamanga u
 khuliyakubo lempi. Bathi
 beza wecedumele uSwoblo
 za useye eyiphosa o Sukela

321

uku baleka kwayo eyase
 macwini. Mafika ekhaya
 emzini wenkosi ethala. Inkosi
 isibuya ngoba phela ibona
 ukuthi amacumi mhlambi
 angobile. Siwohloza, Siwohloza
 walapha kwenzani na? wa
 shiya kabene. Maseyazela
 uduwohloza. ukwenama
 kwayo inkosi. Adegamuka
 wonke amabutho ngezoba
 zonke ebezphakive. Kwafa
 abutho lezintandane kwaku
 phela. Ukuthokozwa impela
 abathembu. Sekusimwa kuzo
 kuzo. Mseuka unina ka
 boza ubonga umntwana we
 ndodakazi ngoba engobile.
 Sekusika wonke amakhosi
 kazi esina naye uduwohloza
 kusho unina ka boza u
 dumele. Iculo laboleti
 Udina nganyawolunye olu
 lodwana babe abantibe
 ni nganyawo ngoba inkosi
 iyabe mningayo zombili.

321

Sihloza nguthanda ukhwas
 yini wena unga wahlolika
 be belele bonke bewohloka
 njena? bewohloqwa yini na?
 nguyabusa mpeleni; ngqunisi
 ngathi kivenzenyani bewohloza
 na? kukhulu kuye sabeka
 bewohloza. ukhul' beka kwa
 khophansi bewohloza kokhe
 la iziwe. kuthena udlozi
 isikhathel' wawusisa na.
 wathanda ukuxilisa umno
 ya yethu bewohloza na? kuthena
 kubisi iqwenya kwash'a
 iziziba kodwa wena wacwa
 lisa imifula na? Kehli yase
 mayezeni ngoba yakuthanda
 wabuka bewohloza. wena
 ophunyaka benubekile
 ophunde benubekile nge
 zintuba eyimbili wahlol' ba
 na Sihloza esungumyama
 aka kapwe o ka Gebelele
 ukhuthuk' thela kuka toza
 usebulala wonke amakhosi
 kazi aye sira ebonga, usi
 bewohloza

321

usebulala nonina nupica
 umbala. Kuthena ukuba
 abone ubwohloza ukuthi
 inkosi isiyalwa usephuma
 ngethubana ngentubo enge
 ndla. usemidumela inqanaba
 uthe uyamun kwaza ngom
 khonto use mhlaba lenu
 lenzeni usebaleka nawomay
 njena. kwase kuhwalile ku
 honyezi. Acifa wonke ama
 khosi kazi kabo hloza na
 maye inkosi ayephakathi
 lapho kulowo nensiro. Leli
 culo linde noko phakeng
 thathe izihlalo zalo njena
 ekujizona zacasula inkosi
 ukuba iye ilwe naye ubwo
 hloza. Ulegonda kwaba
 kwa sithole emhlanganisa
 use thelwa khona. Kutha
 na kunjalo, ubwohloza
 behamba namabutho be
 bulala amajimu. Phele
 laba bakwa sithole babe
 ba khushwa ubhah

321

Kwazulu ukuuba babu
 lala amazimu ayedla
 abantu kulo belu elinga
 phesheko ho Sugela. Acemba
 bamba emudla uSwokho
 za engaka hlalincuka la
 Ophi kwabithole usezwa
 u boza uethumela ku
 mancengeze inkosi yakwa
 bithole ukuthi kuhle ka
 mukhuphe uSwokhosa. Inkosi
 yakwabithole isimulandru
 la ngempela ngoba efile.
 kuthena kunjalo u boza u
 thumela impi kuwona a
 mabithole. Nebaleka u
 mancengezo ukubona u
 kuthi azakufa manjena
 useya ema bunwini use
 cela ukuuba amelebele
 le. Usethumbisa ukuthi
 uyalalela impela imithe
 tlo ka Bulumeni ishowo
 yohyena. Nebala aseme
 lehe lela ama bunwini
 use yeka u boza ecela

321

upelo impela. Kuthena
 kunjalo umtholo wagomi
 sa abantwana base si
 gohlweni inkosi ingekhohle
 the uma ibuye puzwa
 lendaba yaso isinubur
 lala u mtholo. Kuthena
 ebunhu sethuhela
 u vayi. Umfowabo ka
 Mtholo useyo kuthena ama
 bunu ukuthi u Mancengeze
 usebulele umuntu lapha
 ngaphandle komthetho. U
 be suka amabunu elan
 ndela yena belu u vayi
 kuthena kunjalo inkosi ya
 thumela abantu ukunin
 bulala naye u vayi. Seje
 hluleka impi. ukumbala
 la u vayingoba ehambo
 nama kunu. Ase biza u
 mhlungano khona belu
 ekushikozeni ngese utabeni
 ekulu umhlumayo. Asethu
 mela puti ama bunu u
 kubiza u Mancengeze. nama

321

Butlo asemuncenga u
 mancenge. Usewuma ece
 yakhona impela. Phoke use
 thatha u wivu encekuya
 khe usey. buncisa kahle
 impela. Usethi kuhle kube
 uvena ozenga inhosi mina
 ngqoba yincuku yakhonzina
 u sewuma u wivu. Usebinca
 izinsimba esebinca kahle
 impela. Kuthena umaseke
 isondele eduze. Sekuhlalwa
 phansi ukulalala umbiko
 ubama buru. Ucemeluleka
 impela isi wivu ngoba eca
 manga ukuthi njona kuyi
 nhosi. Kuthena ekugcineni
 ngokuywa amabillile esola
 imthetho yama Buru naye
 futshi u wivu wavungaza
 ase emshaya ngenhlamvu
 wafa njalo u wivu useba
 eleka u mancenge use
 gonda eQueni. Kulapho
 nana nhlala abakwa Sitho
 bekhona ngoku ningi babo

321

usethu uyadumela usha
 ka. Uthena esalungiselela
 ukhuyi phaka iimpi wase
 ebulaba yibona abafawa
 ko o dungane. Udungane
 akhabe ayigene lempi ya
 ma kuzo ngo kulwa noma
 nengeze ethunywe usha ka
 Amabumi asilwa naye ye
 na futhu u dungane. Kodwa
 uyena u dungane owa kulala
 Amabumi kugala engenze
 lutlo kuyena. Abakwa sitho
 le emhlanayo sebe hlala
 ngaphandle kwi nkosi. Aba
 ninqi babo bajayina abas
 kaba majosi kuzo kube nam
 hla njena abaningi bakwa
 sithole basckhela inkosi
 ya kwa majosi. Amabumi
 asibeka uBande inkosi
 kungeyena owase ndlini
 yobu khosini. Abaningi
 babaleka naye u manengeze
 abanye njalo balandela
 ngemivot u nkondo wents.

321

nanatuhlanjena amadoda
 na ka Badi asakusa e
 nhlazantêhe, emhlumayo
 u thena esakusa beluye
 na u mancenge usepha
 ka mpi u kubulala ama
 zimu njengo kusho kuba
 labaka phethe ngamhlayba
 kufa yena belu u swobloza
 yatlume leza yaye yafika
 phansi kandi kubuena u
 kuba ama buni ezwelole
 ukuthi kukhona mpi eza
 ashlona. Phoke nempu
 ka mancenge yesaba u
 kwela undi. Kwathi nga
 phansi kandi yafumanisa
 izalika: ziba shelwe ^{nezimbu} nezimbu
 ngoba seje hule hule uku
 baleka. Phoke amayimu
 lana awa thandanga uku
 ba zingapila. Ukuhlokelwa
 nezimbu kwakwenzelwa uku
 ba zidliwe izilo nezinye bilwa
 ne zasendle ykhona engezu
 kwaziwa ukuthi ashonapli
 amayimu.

Lanna khesekay: ayeboche
 lwe nezimbuzi: Athena uku
 bona amakentshana ka
 mancunge ase elinga u
 kucasha sekukhala izi
 mbuzi ngoba esebaleka. Athi
 ukuzwa amakentshane ase
 eyikaka leyondawo, leama
 nga ukuthi kuseyivona
 amazini belu. Acufuma
 na izalukayi. Acubiza ama
 ketshane ukuthi "aphiana
 amazini" kalukayi zawa
 khona ukuthi akhude na
 njena asadundubele undi
 ngokwesaba amabuni aye
 se Orange River isiphinda
 emuva impi: kizi bulala
 izalukayi isithatha izimbu
 zi usizidla. Isihlangana
 nayase ba Shenzizi i funa
 u Shwobhloza. Ayamuthola
 ukuphinda kubayo emuva
 Isibuye shathela fullu le
 yase ma Shembini. Kuba
 kuleka kuka mancunge ase
 emabunwini phezu kholi.

END S. 321